

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Észak-Macedónia

MKIK Nyugat-balkáni Tagozata - *Gazdasági környezet és üzleti lehetőségek Észak-Macedóniában*
2022. február 8.

Készítette:

Harasztia Szandra, KGA

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Alapadatok

Ország neve:	Észak-macedón Köztársaság (<i>Република Северна Македонија</i>) Preszpai Megállapodás, 2019. február 12.
Államforma:	parlamentáris köztársaság
Terület:	25 713 km ²
Közigazgatás:	8 régió, 80 önkormányzat
Népesség:	Népszámlálás 2021. szeptember – előzetes becslés 1,8 millió fő
Nyelv:	macedón, albán
Etnikai összetétel:	64% macedón, 25% albán, 3,5% török
Hivatalos pénznem:	macedón dénár (MKD) – Euró árfolyamhoz kötött 1 EUR=61.3644 MKD
Főváros:	Szkopje
Lakosság:	506,926 fő (2002)
NATO tag:	2020. március 27.
EU tagjelölt:	2005 december

Belpolitikai helyzetkép

- Előrehozott parlamenti választások: 2020. július 15.
- Második Zaev-kormány: SzDSzM-DUI-Besa-DPA koalíció, 62/120 mandátum
- Helyhatósági választások 2021. október 17. és 31.: elenzéki VMRO-DPMNE az elmúlt évek legnagyobb politikai sikerét érte el (5 fővárosi kerület, 7 vidéki nagyváros, több vidéki település)
- Zoran Zaev miniszterelnök bejelentette lemondását az SzDSzM gyenge választási szereplése és sikertelen decemberi EU Általános Ügyek Tanácsa miatt (nincs időpont a csatlakozási tárgyalások megkezdésére) – decemberben nyújtotta be formálisan lemondását
- VMRO bizalmatlansági indítványt kezdeményezett, de a Parlament határozatképtelensége miatt nem került rá sor

Aktuális: Stabilizálódott helyzet, de bizonytalan kilátások.

- **Új kormány megalakulása: 2022. január 16.**
- Miniszterelnök: Dimitar Kovacevszki
- A 21 főből álló új kormányban az SzDSZM 12, a DUI 6, az Alternatíva pedig 3 tagot ad (13 új miniszter)
- Választások: 2024
- VMRO-DRMNE szorgalmazza előrehozott választást

Meghatározó tényezők:

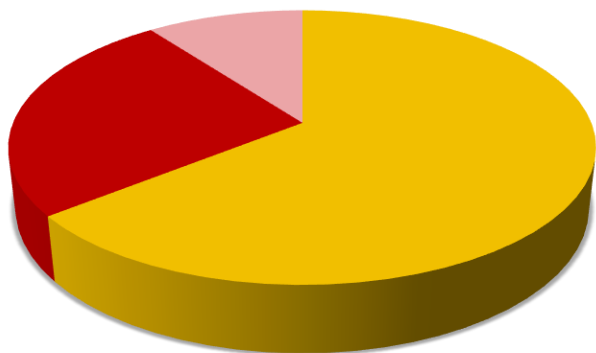
1. EU csatlakozási tárgyalásokat akadályozó bolgár vétó
 - Az elmúlt hetekben fellendült magasszintű párbeszéd
2. Energiaválság
 - 2021. november 9-én hirdetett válsághelyzetet a kormány
3. Koronavírus-járvány gazdasági hatásai

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

GDP 2020

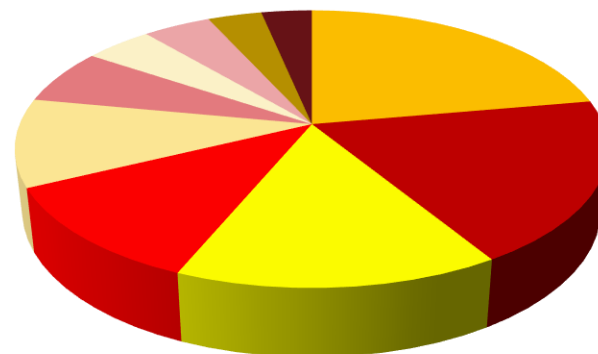

■ 56,99% Szolgáltatás ■ 22,62% Ipar ■ 9,09% Mezőgazdaság

Fő ágazatok:

Élelmiszer-feldolgozás; textil; vegy-és gyógyszeripar; vas, acél kohászat; energetika; autó(alkatrész)

GDP 2020

- 19,7% Kis- és nagykereskedelem, vendéglátóipar, közlekedés és logisztika
- 16,9% Bányászat, gyártás, elektromos áram és gázszolgáltatás, víz, szennyvíz- és hulladékkezelés
- 13,3% Állami adminisztráció és védelem, oktatás, egészségügy, szociális ellátás
- 10,2% Ingatlanfejlesztés és kezelés
- 9,1% Mezőgazdaság
- 5,7% Építőipar
- 3,9% ICT
- 3,9% Tudományos és fejlesztési tevékenységek
- 3,1% Művészet, rekreáció, szórakoztatóipar, egyéb szolgáltatás

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GDP változása (reál)	2,9%	3,2%	-4,5%	4,0%	3,9%	3,7%
Infláció	1,5%	0,8%	1,2%	3,3%	2,1%	1,8%
Export (Mrd EUR)	5,87	6,43	5,78	-	-	-
Export (%GDP)	12,8%	7,2%	-10,9%	12,9%	11,5%	9,9%
Import (Mrd EUR)	7,68	8,44	7,59	-	-	-
Import (%GDP)	10,7%	8,9%	-10,5%	12,0%	10,6%	8,9%
Államháztartási hiány	-1,8%	-2,1%	-8,1%	-6,1%	-4,9%	-4,3%
Államadósság	40,4%	40,7%	50,1%	54,5%	56,3%	58,1%
Munkanélküliségi ráta	22,4%	17,3%	16,4%	15,7%	15,1%	14,6%
FDI (Mrd EUR)	5,3	5,7	5,9	-	-	-

Forrás: Észak-macedón Nemzeti Bank, Ecofin forecast November 2021

Gazdasági helyzetkép és kilátások

- Kicsi, nyitott gazdaság (18.)
- Árérzékeny piac
- Az elhúzódó belpolitikai válság után, 2018-tól a gazdaság újra növekedési pályára állt, bár mértéke elmaradt a szomszédokétól.
- Alacsony inflációs ráta
 - 2021 decemberében legmagasabb 2011 óta: 4,9%
 - Energia és élelmiszerárak emelkedése
 - Az infláció további emelkedésének kockázatával számol a Nemzeti Bank
- Képzett, olcsó munkaerő
- Stabil árfolyam
- Stratégiai elhelyezkedés a Balkánon (Corridor X. és VIII.)
- Alacsony FDI – kiemelt cél a növelése
- Általános kritika: korrupció, szürkegazdaság (min. GDP 20%), magas munkanélküliség, szegénység, államadósság
- **Kormányzati fókusz 2022-2024, potenciális ágazatok:** infrastruktúra (köz- és vasút, Corridor VIII. és X., Intelligent Transport System), megújuló energia és zöldgazdaság, ICT (digitalizáció, smart solutions), környezetvédelem, vízgazdálkodás, mezőgazdaság, turizmus

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Republic of North Macedonia

Ministry of Finance

<https://finance.gov.mk/economic-reform-program/?lang=en>

Summary of reform measures in Economic Reform Programme 2022-2024

2. *Fostering the green transition*

Measure 5: Promotion of **renewable energy** sources

Measure 6: Improvement of **energy efficiency**

Measure 7: Establishing **wastewater** collection and treatment infrastructure in accordance with EU requirements

Measure 8: Establishing an integrated, financially self-sustainable **waste management** system

Measure 9: Increasing the competitiveness of the electricity market

3. *Improving the competitiveness of domestic companies, their integration in the global value chains*

Measure 10: Implementation of an **Intelligent Transport System** (ITS) along Corridor X

Measure 11: Broadening the scope of **digital services** provided on National E-service Portal

Measure 12: Streamline the use of parafiscal charges

Measure 13: Hybrid fund for green and digital start-ups and innovative SME's

Measure 19: Modernisation of the postharvest management of the **agricultural** products

Measure 20: Establishing Integrated tax information system in PRO

- [The Work Program of the Government of the Republic of Macedonia 2020-2024](#)
- [Revised fiscal strategy 2022-2024 \(with outlook to 2026\)](#)
- [Budget of the Republic of North Macedonia for 2022;](#)
- [Tax System Reform Strategy 2021 – 2025;](#)
- [Fiscal Sustainability and Economic Growth Support Plan;](#)
- [Economic Growth Acceleration Plan 2022 – 2026;](#)
- [National Program for the Adoption of the Acquis of the European Union](#)
- [Stabilization and Association Agreement with the European Communities and their Member States](#)
- [Strategy for Energy Development;](#)
- [Water Strategy for the Republic of Macedonia 2012 – 2042;](#)
- [National Strategy for Sustainable Development for the Republic of Macedonia;](#)
- [National transport strategy;](#)
- [2021 Progress Report on the Republic of North Macedonia;](#)

Gazdasági helyzetkép és kilátások

EU értékelése a gazdaság IV. negyedévi teljesítményéről:

- Jó ütemű gazdasági fellendülés (alacsony bázisnak is köszönhető), amit az erősödő belső és külső kereslet vezérel.
- Erősödő export és import – német autóipar talpraállása.
- Hatékony gazdaságvédelmi intézkedések – 6 csomag 1,2 milliárd euró értékben (GDP ~10%).
- Energetikai helyzet miatt az infláció nem a várt ütemben csökken.
- Államadósság és költségvetési hiány a gazdaságtámogatási és kríziskezelési (covid, energia) intézkedések következtében magas marad/emelkedik.

Kockázatok:

1. Koronavírus-járvány – korlátozások elhúzódás, nemzetközi ellátási láncok zavara;
2. Ambiciózus gazdaságélénkítő terv (*Plan for Accelerated Economic Growth for the period 2022-2026 (október 27.)*) – központi beruházások nagymértékű növelése, a GDP növekedés átl. 2,5%-ról 5%-ra növelése, 6 gazdaságvédelmi csomag intézkedéseinek kifutása;
3. Energetika – a kormány 2021. november 9-én válsághelyzetet hirdetett;
4. Emelkedő élelmiszerárak – alapvető élelmiszerárak befagyasztva decemberi szinten február végéig;
5. Minimálbér emelés körüli aktuális feszültség – jelenleg kb. 247 EUR (15.200 MKD),
 - 292 euróra emelhetik idén (18.000 MKD)
 - nettó átlagbér 472 EUR (29.130 MKD)

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Mrd EUR	Export	Import	Egyenleg
2018	5,87	7,68	-1,81
2019	6,43	8,44	-2,00
2020	5,78	7,59	-1,80
2021 I-XI.	6,33 (+21%)	8,69 (+28%)	-2,36

Forrás: Észak-macedón Nemzeti Bank

Fő kereskedelmi partnerek 2020: Németország (~25%), Nagy-Britannia, Szerbia, Görögország, Kína (9. **Magyarország**)

- Export 2021 I-XI: Németország, Bulgária, *Koszovó*, Szerbia, **Magyarország**
- Import 2021 I-XI: Nagy-Britannia, Németország, Görögország, Szerbia, Kína (11. **Magyarország**)

Termékek:

- Export 2021 I-X: különböző vegyipari termékek; elektronikus berendezések; ipari gép és felszerelés; vas és acél; ruházati cikkek és kiegészítők
- Import 2021 I-X: színesfémek; elektronikus berendezések; szervesetlen vegyi anyagok; kőolaj, kőolajtermékek; vas és acél

Kereskedelem

- EU: Stabilizációs és Társulási Megállapodás → kedvezményes vámtarifák
- Tagság: WTO, EFTA, CEFTA
- Szabadkereskedelmi megállapodás: Ukrajna, Törökország

- 3 meghatározó **kereskedelmi és iparkamara** van + regionális, ágazati kamarák. A tagság önkéntes.
 1. Economic Chamber of North Macedonia
<https://www.mchamber.mk/default.aspx?mid=1&lng=1>
 2. Macedonian Chambers of Commerce <https://chamber.mk/category/news/>
 3. Economic Chamber of North West Macedonia https://oemvp.org/en/#pll_switcher

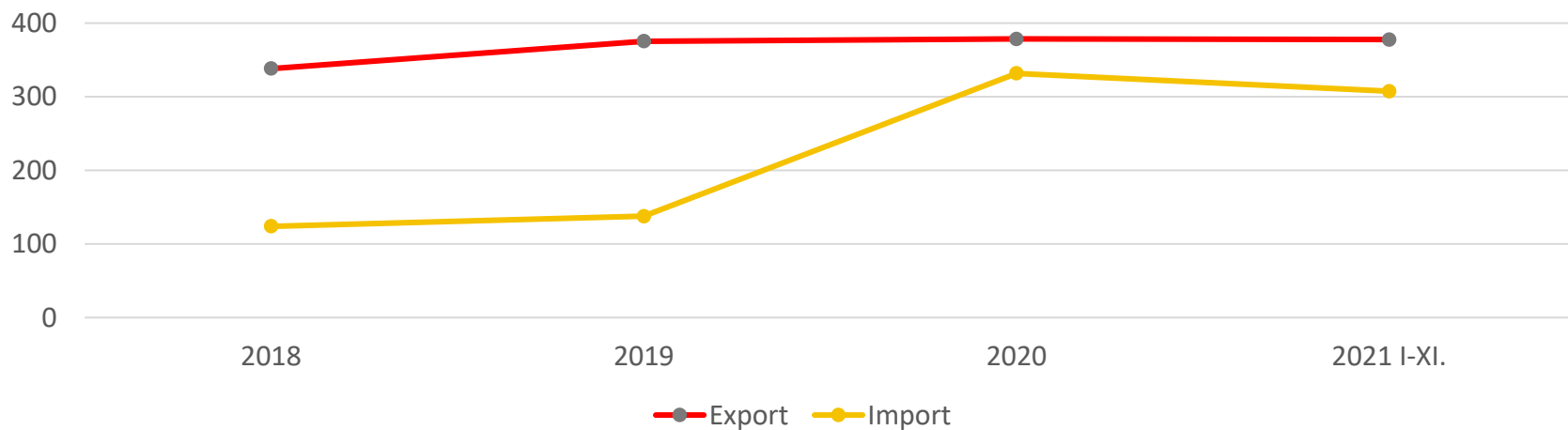
Vám

- Részletes információ a Vámhivatal oldalán érhető el <https://customs.gov.mk/index.php/en/biznis-zaednica-mk-2/presmetka-na-davacki-en/558-tarifa-en>
- 2022-es vámtarifák meghatározásra kerültek.
- A vámszabályok az importált árukra vonatkoznak.
- Vámtarifák 0-60%, *többnyire 0-15%, dohánytermékek 60%, friss zöldség, gyümölcs, bor 40-50%*

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Kétoldalú kereskedelem

Magyarország - Észak-Macedónia kereskedelmi kapcsolatok (millió euró)

Időszak	Import	Export	Áruforgalom	Külker. egyenleg
2018	124,1	338,2	462,3	214,1
2019	137,6	375,3	512,9	237,7
2020	331,6	378,3	709,9	46,7
2021. I-XI hó	307,4	377,6	684,6	70,2

Forrás: KSH

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Kétoldalú kereskedelem

Észak-Macedónia 2020-ban hazánk 33. kereskedelmi partnere volt, exportunkban a 31., importunkban a 34. helyet foglalta el.

2021 első 11 hónapjában Magyarország 5 legfőbb **export terméke** a feldolgozott termék; a villamos gép, készülék és műszer, ezek villamos alkatrésze; a nemfémes ásványból készült termék; nemfémes ásványból készült termékek; a közúti jármű volt.

5 legfőbb **import termékünk** a villamos gép, készülék és műszer, ezek villamos alkatrésze; a közúti jármű; a bútor és bútorelem, ágyfelszerelés; feldolgozott termék; vas és acél volt.

Fizetési mód: A külkereskedelmi ügylet lebonyolítása során általában készpénz vagy átutalás a jellemző. A nagyobb importőrök rendszerint rövid lejáratú, két-három hónapos fizetési halasztást kérnek a megrendeléskor.

Szállítás: Észak-Macedóniában a leggyakrabban alkalmazott szállítási mód a közúti, illetve a vasúti szállítás. Javasolt nagyobb helyi vagy helyi tapasztalatokkal rendelkező magyar szállítmányozó cég kiválasztása.

Kapcsolatfelvétel, partnerkeresés

- Helyi partner ajánlott
- 1.) Nagykövetség; 2.) Kamarák, szövetségek; 3.) Importőrök, disztribútorok; 4.) Közvetlen kapcsolatfelvétel
- Rendszeres, személyes kapcsolattartás

Befektetés

- **Invest in Macedonia** – befektetési és exporttámogatási ügynökség
<https://investnorthmacedonia.gov.mk/>
- A Világbank „**DoingBusiness**” adatbázisa szerint Észak-Macedónia 2020-ban régióján belül az első helyen áll az aggregált adatok alapján, ami az új vállalkozás elindítását és általában az üzletkötés gördülékenységét méri az adott országban. 2019-ben 10., 2020-ban 17. helyen (Magyarország 52.)
- **Cégalapítás** gyorsan, pár óra alatt elvégezhető az egyablakos rendszernek köszönhetően. Központi Nyilvántarásba vétel online is elintézhető.
- A külföldi befektetők azonos jogokkal, kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a nemzeti befektetők
- Beruházásösztönzési állami támogatások <https://investnorthmacedonia.gov.mk/invest-financial-aid/>
- Javasolt ügyvédi szolgáltatás igénybe vétele
- Külföldi tulajdonú cég alapítása legtöbbször **korlátolt felelősségű társaság (DOO)** vagy részvénytársaság (AD) formájában történik.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Adó

Adóhivatal: <http://www.ujp.gov.mk/en>

- Társasági adó: 10%
- ÁFA: 18% (kedvezményes 5%)
- SZJA: 10%
- Ingatlan adó: 0,1%-0,2%

Van kettős adóztatás elkerüléséről szóló megállapodás Magyarország és Észak-Macedónia között.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

FDI Észak-Macedóniában

FDI stock in North Macedonia 2020	Million EUR 2020	
	Value	Share (%)
040 AUSTRIA	815,76	13,94
826 UNITED KINGDOM	759,31	12,98
300 GREECE	548,80	9,38
528 NETHERLANDS	508,27	8,69
705 SLOVENIA	403,45	6,89
276 GERMANY	385,98	6,60
792 TURKEY	376,47	6,43
756 SWITZERLAND	223,71	3,82
100 BULGARIA	214,10	3,66
348 HUNGARY	191,75	3,28
380 ITALY	135,67	2,32
156 CHINA	130,36	2,23

Total direct investment in North Macedonia	Million EUR 2020
C2505 Basic metals and fabricated metal products	282.98
C2900 Motor vehicles, trailers and semitrailers	1,031.28
D3500 ELECTRICITY, GAS, STEAM AND AIR CONDITIONING SUPPLY	452.76
G4600 Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	513.14
K6400 Financial intermediation, except insurance and pension funding	1,097.86

Forrás: Észak-macedón Nemzeti Bank

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTÉRIUM

Key investors

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Magyar FDI

Ország	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Macedónia flow	-4,4	-19,1	-41,6	-2,8	-2,9	-3,0	-100,0	13,6	-4,2	2,0	-12,0	22,3

Ország / millió EUR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Macedónia stock	403,3	387,2	346,0	334,0	328,0	354,6	221,6	238,3	232,8	245,6	250,0	270,8

Forrás: MNB

- Magyar részről az elmúlt két évtizedben egy jelentős befektetés valósult meg: a Magyar Telekom 2001-es investíciója. *A Matáv vezette konzorcium 2001-ben vásárolta meg Macedónia nemzeti távközlési cége, a Makedonski Telekomunikacii (MakTel) többségi tulajdonrészét, így a MakTel is a Csoport konszolidált leányvállalata lett. (Magyar Telekom Csoport → Deutsche Telekom)*
- OTP és MOL nincsenek jelen az észak-macedón piacon.
- A Magyar Nemzeti Bank adatai szerint a magyarországi macedón befektetések mértéke elhanyagolható.
- Van kétoldalú Beruházásvédelmi Megállapodás (2002. évi XXIX. Törvény)

Technological Industrial Development Zones szabad gazdasági övezetek

Free Economic Zones: <https://fez.gov.mk/>

Adóhivatal: <http://www.ujp.gov.mk/en/vodic/category/1479>

- 15 zóna országszerte
- 3 Szkopje mellett
- Elsősorban nagyvállalatok

TAX	TAX RATES	
	TIDZs	Outside TIDZs
Corporate tax	0% for the first 10 years	10%
Personal income tax	0% for the first 10 years	10% - 18%
Value added tax	0%	18%
Property tax	0%	0.1% - 0.2%
Excise taxes	0%	5% - 62%

- ☐ 10 year tax holiday
- ☐ Land in the TIDZ is available under long-term lease for a period of up to 99 years
- ☐ Exempt paying utility taxes
- ☐ Free connection to natural gas, water and sewage network
- ☐ 10% return of investment cost
- ☐ All incentives are in line with EU regulations

PRODUCT	CUSTOMS DUTY	
	TIDZs	Outside TIDZs
Raw materials	0%	Up to 15%
Equipment	0%	5% - 20%

No customs duties & No VAT on imported equipment & construction materials

Invest
NORTH
MACEDONIA

Major recent investors

JM

Plant 1: **€80M; 350 employees;**
Exhaust catalyst manufacturer; The biggest exporter from North Macedonia
Plant 2: **€65M; 550+ employees;**

• APTIV •

€15M; 500+ employees;
Production of electronic and safety components

DURA

500 employees; Production of lightweight aluminum exterior trim and roof rail systems

YANHOOL

Plant 1: **€25M; 800 employees;** Production of buses and coaches for the US and EU markets.
Second investment stage: **€15M; 450+ employees**

ARC

€15M; 400 employees;
Production of airbag inflators

The Casertense Company
KEMET

€30M; 500 employees;
Production of electrical capacitors

DIATEC

€10M; 200 employees;
Global leader in paper surface treatments and polymeric films

Vitillo

Plant 1: **€10M; 150 employees;**
Production of armored high-pressure rubber hoses;
Plant 2: **€11M; 150 employees;**

ÇAĞATAY

€6M; Up to 300 people; Production of wiring harness and cables

GERRESHEIMER

€30M+; 400 employees;
Packaging for the pharmaceutical and cosmetics industry

M.T. MURAT TIĞARET

Ramp-up of up to 300 employees;
Production of wiring harness and cables

KESSLER

Phase 1: R&D centre;
Phase 2: Production electric motors and components

HI-TECH CORP

€20M; 300 employees; Production of sophisticated electrical components

Baumer

€5M; Up to 200 people; Production of sensors, encoders, and measuring instruments.

Major recent investors

Kiel

€7M initial investment; 350 employees;
Production of bus seats

LEAR CORPORATION

€15M+; Ramp-up of up to 3,000 employees;
Production of seat covers

MARQUARDT

€35M; 750 employees; Production of PCBs, plastic and molded containers and final assembly

Amphenol

€30M+; Rump-up to 2,500 employees;
Production of interconnect products

JOYSON SAFETY SYSTEMS

Over €15M; 2,000 employees; Production of airbag cushions and modules

TT TECHNICAL TEXTILES

€15M; 500 employees;
Production of industrial woven fabrics (insulating materials)

KOSTAL

€70M+; 1,000 employees;
Production of mechatronic and electronic products

CONDEVOG

€40M; 250 employees;
Production of wall-hung boiler components

ODW ELEKTRIK

€15M; 1,200 employees;
Production of automotive cables, solenoids and mechatronics

ADIANT

Cut&trim plants for seat covers
Plant 1, Free Zone Stip: €20M; 2,100+ employees
Plant 2, Free Zone Strumica: €20M; 1,500 employees

GENTHERM

€20M ; 2,000 employees; Production of seat and steering wheel climate technologies

W.K.

€12M; Up to 1,200 employees;
Production of electrical appliances and devices

KROSCHE KROMBERG & SCHUBERT

€25M+; 6,200 employees;
Production of wires and cables;
Second phase expansion

ACCOMPLASZ GmbH

€3M+; 250 employees; Plastic injection molding of car parts

DRAXLMAIER

€35M; 6,000+ employees;
Production of wiring harness and electrical management systems

Kétoldalú kapcsolatok

- Kapcsolatok rendezettek, nem terheli viszály
- 2011 – Gazdasági Együtműködési Megállapodás
- Kormányközi Gazdasági Vegyes Bizottság (2013, 2014, 2015, 2022 II. félév), Társelnöki találkozók rendszeresek (legutóbb 2021 őszén)
- Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter 2021. június 23-i látogatása – üzleti fórum 12 magyar cég részvételével
- HEPA iroda
- Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-Balkáni Tagozata
- Eximbank (országgra vonatkozó hitelkeret) és MEHIB támogatási lehetőségek
- Nyugat-Balkáni Zöld Központ Nonprofit Kft. (ITM) – klímavédelmi projektek
Legutóbbi felhívásban 2 Észak-Macedónia vonatkozású nyertes pályázat
<https://www.wbgc.hu/hu/hirek/tovabb-bovul-a-nyugat-balkani-klimavedelmi-projektek-kore>
- Nyugat-Balkán Beruházási Támogatás (HEPA)
- Közvetlen WizzAir járat (2020 március óta szünetel, jelenleg áprilistól foglalható)

Együttműködési lehetőségek

Vízgazdálkodás,
környezetvédelem

ICT (digitalizáció, smart
solutions)

Szennyvíz és
hulladékkezelési
technológiák

Infrastruktúra

Alternatív és megújuló
energia, zöldgazdaság

EU joganyag átvételével
kapcsolatos tanácsadás

Mezőgazdasági és
élelmiszer feldolgozó
technológiák

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Elérhetőségek

Harasztia Szandra

külgazdasági attasé

Magyarország Nagykövetsége, Szkopje

Cím: 1000 Szkopje, Mirka Ginova 27.

E-mail: szharasztia@mfa.gov.hu

Hivatali telefonszám: +389 2 309 2066

Mobil telefonszám: +389 72 273947